

NARZĘDZIOWNIK

Obywatelski

 **masz głos
masz wybór**

Współdecyduj o tym, co się dzieje w Twojej gminie.
Dowiedz się, jakie narzędzia mogą Ci w tym pomóc.

DZIAŁAJ!

Dziel się pomysłami, zgłaszaj wątpliwości

Konsultacje społeczne to narzędzie często niedoceniane. Mieszkańcy widzą ich słabość w tym, że nie mają one charakteru wiążącego, władze samorządowe - że do udziału w konsultacjach mieszkańcy często się nie palą. W dodatku, tylko nieliczne decyzje muszą być konsultowane. Ustawowy obowiązek dotyczy np. projektu nowego planu zagospodarowania przestrzennego czy utworzenia sołectwa. A może przerwać to błędne koło, podnieść znaczenie konsultacji, a także rozszerzyć ich zakres... Zwróćcie się do swoich radnych o przyjęcie uchwały określającej lokalne zasady prowadzenia dialogu - powinna ona m.in. określać przypadki, kiedy konsultacje są prowadzone, nawet mimo braku ustawowego obowiązku. Warto również uregulować kwestie techniczne konsultacji.

PODPOWIADAMY: Konsultacje wcale nie muszą się ograniczać do kolejnych spotkań z mieszkańcami czy składania pisemnych uwag. Spróbujcie wykorzystywać internetowe formularze, SMS-y, sondaże, bądź zorganizujcie spotkania z ekspertami.

Zadbaj o fundusze dla wsi

Fundusz sołecki to wydzielona w budżecie gminy kwota zagwarantowana dla poszczególnych sołectw na przedsięwzięcia mające na celu poprawę warunków życia ich mieszkańców. Wysokość kwoty zależy od zamożności gminy i zazwyczaj zawiera się w przedziale od kilku do kilkunastu tysięcy złotych. Dzięki pieniądзом z funduszu sołeckiego można choćby zbudować nowy lub odnowić istniejący plac zabaw, kupić wyposażenie świetlicy, naprawić uliczne oświetlenie, czy zorganizować festyn. Pieniądze z funduszu sołeckiego przyznawane są na podstawie wniosku przyjętego przez zebranie wiejskie. W myśl przepisów *Ustawy o funduszu sołeckim*, przedsięwzięcia z niego finansowane muszą być zgodne z zadaniami własnymi gminy, a decyzja mieszkańców o przeznaczeniu pieniędzy jest wiążąca.

UWAGA: Jakkolwiek o przeznaczeniu funduszu decydują mieszkańcy (na zebraniach wiejskich), to o jego utworzeniu decydują już radni. Sprawdźcie jak jest u Was i w razie potrzeby namówcie radnych, by podjęli uchwałę o wyodrębnieniu funduszu sołeckiego.

Podejmij inicjatywę

Inicjatywa lokalna to wspólne przedsięwzięcie mieszkańców oraz władz samorządowych lub jednostek im podległych, np. szkół, czy domów kultury. Zgodnie z art. 19 b-h ustawy o działalności pożytku publicznego, w realizację inicjatywy obie strony angażują czas, wkład materialny i/lub finansowy, a wielkość tego wkładu określa dwustronna umowa. Inicjatywa może dotyczyć niemal każdej sprawy, której rozwiązanie mieści się w kompetencjach danego samorządu (inne zadanie ma gmina, a inne powiat). Władze mają obowiązek uchwałą określić tryb składania i oceny wniosków o realizację inicjatywy.

UWAGA: z monitoringu Masz Głos, Masz Wybór [IV 2013] wynika, że tylko co piąta gmina przyjęła wymagane regulacje dotyczące inicjatywy lokalnej. Jeśli brak ich w Waszej gminie, przekonajcie radnych, by nadrobili zaległości.

Dysponuj budżetem

Budżet partycypacyjny (obywatelski) to wydzielona część budżetu gminy, która wydawana jest na cele zgłaszane i wybierane przez samych mieszkańców. Gminy mają dużą swobodę w regulowaniu zasad budżetu partycypacyjnego, np. określenia jego wysokości (przykładowo w przyszłym roku w Łodzi będzie to aż 20 mln zł) oraz jakiego typu projekty można zgłaszać. Najwięcej z nich dotyczy lokalnej infrastruktury: remontów ulic, budowy ścieżek rowerowych, ale też np. finansowania segregacji odpadów, uruchomienia linii autobusowej. Budżet obywatelski wprowadziło już kilkanaście miast w Polsce.

PODPOWIADAMY: Jeśli radni Waszej gminy nie wprowadzili regulacji w sprawie budżetu partycypacyjnego, wystąpcie do nich z wnioskiem o podjęcie takiej uchwały. Rozwiązania obowiązujące w Łodzi mogą być inspiracją.

Projektuj uchwałę

Wiele gmin dopuszcza już **obywatelską inicjatywę uchwałodawczą**, czyli składanie przez grupy mieszkańców własnych projektów uchwał rady gminy. Obywatelski projekt dotyczyć może dowolnej sprawy pozostającej w gestii rady, np. planowanych lub podejmowanych inwestycji, zmiany nazw ulic, działania szkół, czy wysokości opłat komunalnych. Warunkiem wprowadzenia obywatelskiej inicjatywy uchwałodawczej jest wpisanie takiej możliwości do statutu gminy - powinien określać choćby, ile podpisów trzeba zebrać, aby zgłoszony projekt został rozpatrzony przez radę i jak szybko trafi pod obrady.

PODPOWIADAMY: Jeśli w statucie Twojej gminy brak jest odpowiedniego zapisu, zwróćcie się o jego wprowadzenie. Za podstawę prawną obywatelskiej inicjatywy uchwałodawczej uznaje się art. 3, 18, 22 i 40 ustawy o samorządzie gminnym.

Jeśli chcesz brać czynny udział w życiu publicznym swojej gminy - zmieniać ją, ulepszać, współdecydować - **wejdź na www.maszglos.pl** i dołącz do akcji.

Przebieg akcji możesz też śledzić na Facebooku: **www.facebook.com/maszglos**

**Kontakt: Fundacja im. Stefana Batorego | ul.Sapieżyńska 10a | 00-215 Warszawa
tel.: 22 536 02 49 | fax: 22 536 02 20 | maszglos@batory.org.pl | www.maszglos.pl**

Akcja Masz Głos, Masz Wybór wspiera współpracę władz samorządowych oraz mieszkańców. Jej uczestnicy rewitalizują przestrzeń, współdecydują o gminnych budżetach, usprawniają pracę urzędów oraz innych instytucji, zacieśniają kontakty, organizując pikniki, lokalne święta, debaty z udziałem mieszkańców oraz przedstawicieli lokalnych władz. Akcję Masz Głos, Masz Wybór współtworzą mieszkańcy setek polskich gmin i w każdej przebiega ona nieco inaczej.

> **Mieszkańcom:** przypominamy, że mają głos nie tylko podczas wyborów samorządowych. Pokazujemy, jakimi sposobami mogą wpływać na decyzje lokalnych władz i kształtować najbliższe otoczenie.

> **Lokalnym władzom:** pomagamy pozostać w bliskim kontakcie z mieszkańcami, prowadzić dialog i reagować na potrzeby obywateli.

> **Aktywistom:** proponujemy sposoby wprowadzania zmian. Podczas szkoleń, pokazujemy jak angażować społeczność i zaangażowanie to podtrzymywać.

> **Organizacjom i grupom nieformalnym:** dajemy siłę przebicia – impet, jaki wiąże się z działaniem w ramach wieloletniej, ogólnopolskiej, rozpoznawalnej akcji oraz współpracą z doświadczonymi ekspertami.

organizator:

partnerzy:

patroni medialni:

